

## บทที่ 5

### สรุปและข้อเสนอแนะ

#### สรุป

ความมั่นคงของมนุษย์เริ่มมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นจากการขยายตัวจากปัญหาที่มาจาก การก้าวสู่สังคมเมืองและเศรษฐกิจที่เฟื่องฟู โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพชีวิต ความปลอดภัย และ สิ่งแวดล้อมที่ดีที่อยู่รอบตัวมนุษย์ จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้เกิดปัญหาที่พบเห็นกันใน ปัจจุบันที่มีผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ 7 ประการ ได้แก่ ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ไม่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน เกษตรกรยากจนมักประสบกับความไม่เท่าเทียมกัน ปัญหาความ มั่นคงทางอาหาร ได้แก่ มีการเหลื่อมล้ำของการกระจายอาหาร สภาพหิวโหย ปัญหาความมั่นคง ความมั่นคง ด้านสุขภาพ ได้แก่ ความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องการเข้าถึง การบริการทางสาธารณสุข ระหว่างคนรวยกับคนยากจน ปัญหาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีชีวิตแออัดท่ามกลาง อุตสาหกรรม พื้นที่ป่าไม้ลดลง ปัญหาความมั่นคงของบุคคล ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม การใช้จ่าย เสพติด อุบัติเหตุ ปัญหาความมั่นคงของชุมชน ได้แก่ ความสัมพันธ์ในชุมชนเปลี่ยนเป็นแบบตัวใคร ตัวมัน ปัญหาความมั่นคงทางการเมือง ได้แก่ คนชนบทขาดความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง กระแสโลกาภิวัตน์สร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับสังคมเร็วเกินไป นำมาซึ่งความเสื่อมโทรมด้วย เช่นกัน โดยเฉพาะกับสังคมที่เจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดอย่างขาดพื้นฐานทางด้านจริยธรรม ที่มั่นคง

ศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ เป็นบ่อเกิดแห่งธรรมจรรยา และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ทำให้บุคคลในสังคมประพฤติปฏิบัติตามหลักทางศีลธรรม ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สุข และปราศจากความเดือดร้อน ด้วยความสำคัญของปัญหาความเสื่อมโทรมทางสังคมในปัจจุบัน อันเนื่องจากบุคคลละเลย และไม่ยึดมั่นในหลักศาสนา และความมั่นคงของมนุษย์ที่นานาชาติกำลัง ให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาเพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็งปลอดภัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา แนวทางการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้สร้างความมั่นคงของมนุษย์ ในการวิจัยเรื่องศาสนากับ ความมั่นคงของมนุษย์ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 2 ประเด็นดังนี้ 1. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นใน สังคมเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนานั้น ๆ มาใช้ ในชีวิตประจำวัน 2. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยให้มีเนื้อหาศาสนา ประกอบไปด้วยศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ด้านความมั่นคงของมนุษย์ 7 ด้าน

ซึ่งประกอบด้วยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพ ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงของชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากประเภทของข้อมูล และแหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยใช้วิธีเจาะจงเลือกสัมภาษณ์ผู้นำศาสนา แบบไม่เป็นทางการโดยถามแบบเปิดเสรีไม่มีโครงสร้าง เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีนำมาซึ่งข้อมูลที่แท้จริง และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยใช้การสำรวจทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อได้ข้อมูลที่หลากหลายในการสรุปผลการวิจัยอย่างสมบูรณ์

## ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อ ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาใช้ มาใช้ในชีวิตประจำวัน สรุปได้ ดังนี้

1.1 ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาความยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน การศึกษาต่ำ ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาการว่างงาน หนี้ครัวเรือนมีสูงขึ้น เนื่องจากการขาดการนำหลักคำสอนของศาสนามาใช้ ขาดความรัก ขาดคุณธรรมตามหลักศาสนา สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพที่ถูกที่ควร ไม่มีการใช้หลักความพอเพียง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.2 ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร ขาดแคลนอาหาร ขาดน้ำ ปัญหาการขาดสารอาหาร คุณภาพของอาหารที่บริโภค สารเคมีตกค้างอยู่ในอาหารทั้งเนื้อสัตว์ ผัก และผลไม้ เนื่องจากการขาดการนำหลักคำสอนของศาสนามาใช้ ไม่รู้จักการพึ่งตนเอง พอมีพอกิน อาศัยอาหารตามระบบนิเวศ พยายามสร้างอาหารด้วยตนเองตามวิถีเกษตรกรรม ขาดความขยัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดจิตสำนึกที่ดีที่จะรับผิดชอบต่อสังคม

1.3 ปัญหามั่นคงด้านสุขภาพ รวมถึง สุขภาพกายและสุขภาพจิต สำหรับปัญหาสุขภาพทางกาย การตายจากโรคเอดส์ การดื่มเหล้าจะส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจ โรคตับแข็ง ทำลายประสาทส่วนกลาง คนบ้าคลั่ง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัว เกิดความก้าวร้าว เนื่องจากการขาดการนำหลักคำสอนของศาสนามาใช้ ขาดความรัก ขาดการทำจิตใจให้สงบตามหลักศาสนามาสู่ปัญหาสุขภาพจิต ขาดการรักษาผิด ห้ามดื่มสุราสิ่งมีเมา ยาเสพติด และห้ามผิดประเวณี นับว่าเป็นข้อห้ามที่มีผลอย่างเด่นชัดต่อปัญหาด้านความมั่นคงทางสุขภาพ

1.3.1 ปัญหามั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การทำอุตสาหกรรมหนัก ทำลายชั้นบรรยากาศของโลก ปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก ปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญา อากาศที่หายใจไม่บริสุทธิ์ มีก๊าซที่เป็นอันตรายต่อระบบหายใจของมนุษย์ มนุษย์ตัดไม้ทำลายป่า มนุษย์ผลิต

ขยะ มลพิษอยู่ในอากาศ ในน้ำ และในดิน เนื่องจากการขาดการนำหลักคำสอนของศาสนามาใช้ ขาดการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักศาสนา การใช้ชีวิตอย่างเห็นแก่ตัว ไม่พอเพียง ไม่ตระหนักถึงคุณค่าของโลกและสิ่งแวดล้อมที่พระเจ้าสร้าง ขาดความรักความศรัทธาคือพระองค์

1.3.2 ปัญหาความมั่นคงของบุคคล ได้แก่ การถูกทำร้ายและทารุณกรรมทางร่างกาย ความรุนแรงในครอบครัว การทำร้ายเด็ก และการทำร้ายตนเอง อัตราผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และทุพพลภาพจากอุบัติเหตุ การก่ออาชญากรรม ประทุษร้ายโดยค่อทรัพย์และร่างกาย การข่มขืน เนื่องจากการขาดการนำหลักคำสอนของศาสนามาใช้ ขาดความรัก ความรักต่อครอบครัว ความรักต่อผู้อื่น ความรักต่อสังคม ขาดการนำหลักศีล สมาธิ ปัญญามาใช้ ประพฤติบาปไม่เกรงกลัวพระเจ้า

1.3.3 ปัญหาความมั่นคงของชุมชน ได้แก่ ปัญหาการไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ของสมาชิกในชุมชน การไม่รักษาอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่มีความปรองดองระหว่างกลุ่ม ชุมชนมีความขัดแย้ง ไม่มีการพัฒนาศักยภาพของชุมชน สมาชิกในชุมชนไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมและการพัฒนา เนื่องจากการขาดการนำหลักคำสอนของศาสนามาใช้ ขาดการรักเพื่อนบ้าน ขาดการให้ความสำคัญกับครอบครัว ขาดศีลห้า สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 ชุมชนขาดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักศาสนา

1.3.4 ปัญหาความมั่นคงทางการเมือง ได้แก่ การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน ประชาชนขาดเสรีภาพ รัฐใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสม ปัญหาการซื้อเสียง การทุจริตในการเลือกตั้ง ปัญหาการปฏิวัติรัฐประหาร ปัญหาการขาดความสำนึกต่อประเทศชาติบ้านเมือง เนื่องจากการขาดการนำหลักคำสอนของศาสนามาใช้ ประชาธิปไตยจะต้องมีศีลธรรม ขาดหิริโอตตปเป ความเห็นชอบ เห็นถูกต้อง ขาดการเห็นวามนุษย์นั้นเท่าเทียมกันตามหลักศาสนา ขาดความรักประเทศ ศาสนาคำนึงถึงความต้องการของประชาชนภายใต้ศีลธรรมอันดี

2. แนวทางการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์สรุปได้ ดังนี้

2.1 ศาสนาคริสต์มีหลักธรรมคำสอนที่สำคัญ 10 ประการ ซึ่งอยู่ในคัมภีร์เดิม พื้นฐานหลักก็คือความ ใช้หลักของความรักจงรักศรัทธาของท่านจงอย่าทำชั่วตอบแทน เรารักตัวเองอย่างไรก็ขอให้เรารักเพื่อนบ้านอย่างนั้น จงรักกันด้วยใจจริง จงเกลียดชังสิ่งที่ชั่วยึดมั่นสิ่งที่ดีไว้ จงชื่นชมต่อความหวัง จงอดทนต่อความยากลำบาก จงเห็นอกเห็นใจเพื่อนบ้านเมื่อเขาขัดสน จงอวยพรต่อคนที่เกี่ยวข้องท่าน จงชื่นชมยินดีกับผู้ที่ชื่นชมต่อผู้ที่ยินดี จงร้องให้กับผู้ร้องให้ การนำหลักคำสอนมาใช้ในชีวิตให้มากที่สุดที่เห็นได้ชัดว่าการพยายามเชิญชวนให้คริสตศาสนิกชนทุกคนเข้าโบสถ์ในทุกวันอาทิตย์ และฟังพระวจนะของพระเจ้าแล้วนำเอาพระวจนะนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในส่วนตัวตนเอง ครอบครัว หรือแม้กระทั่งในชุมชนที่อยู่อาศัย เพื่อจะให้เป็นรูปธรรมในการแสดงออกซึ่ง

## ความรักของพระเจ้า

2.2 ศาสนาอิสลาม ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำไปสู่หลักประกันความมั่นคงของมนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคล อันจะนำมาซึ่งสันติภาพในระดับสูงสุด ที่พร้อมก่อตัวขึ้นเป็นสังคมสันติสุขที่ได้รับการจรรโลงโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน พระอัลเลาะห์ ได้ประทานความโปรดปรานโดยการประทานอัลกุรอาน เพื่อเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตให้กับผู้ที่ฝ่หาสัจธรรม โดยไม่ได้เจาะจงเฉพาะมุสลิมเท่านั้น ทั้งนี้เพราะว่าอัลกุรอานเป็นทางนำและเป็นความโปรดปรานของพระอัลเลาะห์สำหรับมวลมนุษยชาติ ทุกยุค ทุกพื้นที่ ทุกเผ่าพันธุ์ ดังนั้นอิสลามได้วางหลักประกันความมั่นคงของมนุษย์มาพร้อม ๆ กับการประทานทางนำชีวิตแก่มนุษย์ ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่อยู่ในหลักสายกลางของการดำเนินชีวิตที่ดีงามและมีความสมบูรณ์ แต่เป็นศาสนาที่มีความเข้มแข็งในหลักการของการปฏิบัติดี และห้ามปฏิบัติชั่ว

2.3 ศาสนาพุทธ ให้ปฏิบัติศีล 5 คือ พื้นฐานของคนในสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนา และเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้สังคมเกิดความมั่นคงอย่างแท้จริง ถ้าคนในสังคมปฏิบัติตามศีล 5 ได้อย่างสมบูรณ์ คนในสังคมก็จะไม่มีการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น นอกจากนั้นการทำคนให้เป็นคน ต้องทำให้สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สมาธิเป็นสิ่งสำคัญมากเมื่อมีสติจะมีสมาธิจิตใจก็จะนิ่งทำอะไรก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พอมีสมาธิปัญญาก็เกิด ดังนั้นมนุษย์จะต้องมีศีล สมาธิ และปัญญา และหลักธรรมอื่น ๆ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาคความมั่นคงของมนุษย์ได้

ผู้วิจัยเห็นว่ากรนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เวลาตื่นนอน จนถึงเข้านอน ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน ในทุกที่ ทุกเวลา และควรส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมคำสอน และกระบวนการทางศาสนามาเป็นส่วนหนึ่งของแบบแผนการดำเนินชีวิต อันจะมีผลอย่างยิ่งต่อการนับถือศาสนาของประชาชน และมีผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ด้วย

ผู้วิจัยขอสรุปประเด็นสาระสำคัญนำมาเพื่อแสดงว่า ทุกศาสนาล้วนแต่สร้างมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ให้ความรัก ให้ทาน ให้อภัย ละเว้นจากการทำผิดทุกประการที่จะทำให้ทุกคนถูกกระทำเดือดร้อน อันนำมาสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีผาสุก ศาสนาทุกศาสนาสอนให้มองความสุขที่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม และมีแนวทางในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ถ้ามนุษย์ปฏิบัติตัวตามทำตามหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนาเป็นประจำทุกวัน สังคมทุกสังคมก็จะเกิดความผาสุก สังคมสงบสุข ความมั่นคงก็เกิดขึ้นกับมนุษย์ มีผลทำให้มวลมนุษยชาติเกิดความมั่นคง และสามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ สังคมของโลกก็จะมั่นคง ทำให้มนุษย์อยู่ร่วม โลกเดียวกันอย่างมีความมั่นคง ตามแนวนโยบายความมั่นคงของมนุษย์ 7 ประการขององค์การสหประชาชาติ

## การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยรวมวัตถุประสงค์ให้มีเนื้อหาต่อการเข้าใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนานั้น ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน และเมื่อนำแนวทางหลักธรรมคำสอนของศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันก็จะส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ ดังนี้

### 1. ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นผลอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจโลกภายใต้

กระบวนการโลกาภิวัตน์ที่กลุ่มประเทศทุนนิยมโลกเป็นผู้ผูกขาดการค้าการลงทุน การมีหนี้ครัวเรือนที่สูงขึ้น ปัญหาคนยากจน ไม่มีที่ดินทำกิน การศึกษาต่ำ ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาการว่างงาน ศาสนาคริสต์มีมุมมองว่า คนมองทางด้านวัตถุมากเกินไป จนลืมมองถึงด้านจิตใจ คิดถึงแต่สิ่งที่เป็นวัตถุภายนอก มีความไม่รู้จักพอ พระองค์ทรงสอนให้รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตัวเอง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น หัวใจของการดำรงชีวิตคือการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อคนอื่นมาขอเราก็ให้เขาอย่างเต็มใจ ถ้าเรากำลังทรัพย์ที่จะช่วยเหลือได้ รวมถึงการให้ความรู้และแนวทางแก้ไขปัญหาศาสนาจะสอนให้เป็นคนดีไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เมื่อเราช่วยเหลือผู้อื่น ผู้อื่นก็จะพ้นจากความไม่มั่นคงด้านเศรษฐกิจ มีรายได้ มีที่อยู่อาศัย ย่อมจะสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจแก่ผู้อื่น แก่สังคมโดยรวม ศาสนาคริสต์มีแนวคิดให้คนไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของวัตถุนิยม ศาสนาคริสต์สอนให้คนเป็นนักธุรกิจที่มีคุณธรรม และซื่อสัตย์ ถ้าเรามีความซื่อสัตย์เราก็จะไม่ยากจน ไม่ว่างงาน

ศาสนาอิสลามมีมุมมองที่ให้ความสำคัญของปัญหาความยากจน ศาสนาอิสลามจึงให้มีการบริจาคทาน ซึ่งการบริจาคทานมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ทานชะกาตคือทานบังคับทานอาสา คือชอคาอซเป็นการบริจาคตามจิตศรัทธาไม่กำหนดโอกาสและจำนวน ศาสนาอิสลาม มีแนวคิดสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอย่างมาก ศาสดาบันมุฮัมมัดสอนว่าใช้ใช้สรรพสิ่งอย่างสมดุลเหมาะสมกัน การผลิตกับการบริโภคต้องสมดุลเหมาะสมกัน อย่าสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย แท้จริงแล้วความสุรุ่ยสุร่ายเป็นพี่น้องของชานดานมารร้ายจงเดินอยู่ในสายกลาง ในรัฐอิสลามนั้นให้บริษัทประกันภัยสากลสำหรับทุกคนที่อาศัยอยู่ในเขตการปกครองของรัฐอิสลาม บุคคลที่ได้รับความเสียหาย อันเนื่องมาจากภัยพิบัติได้รับอนุญาตให้ขอความช่วยเหลือทางการเงิน ผู้ที่มีหนี้สินสิ้นพันตัว มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนชะกาตจำนวนหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะช่วยฟื้นฟูฐานะเศรษฐกิจก่อนหน้าของเขาให้กลับคืนมา เป็นกฎบังคับเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สังคมรัฐอิสลาม

ศาสนาพุทธ มีมุมมองว่า ศาสนาพุทธสอนว่าความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจคือความพอเพียง ความสุขที่แท้จริงคือความรู้สึกละเอียดในสิ่งที่ตนมีอยู่ ศาสนาพุทธให้ความสำคัญเรื่องการเป็นหนี้ คติทางพุทธศาสนากล่าวว่า ความสุขของคฤหัสถ์เกิดแก่การมีทรัพย์ การบริโภค

ใช้จ่ายทรัพย์ การไม่เป็นหนี้ การประกอบอาชีพไม่เป็นโทษ และถือว่าความยากจนเป็นทุกข์ในโลก แต่ทุกข์จากความยากจนก็ไม่เท่าทุกข์จากการเป็นหนี้ มีหลักธรรมที่พุทธชนมีแก้ทุกข์ 4 ธรรมที่ทำให้มีฐานะมั่นคง เจริญก้าวหน้า หรือหัวใจเศรษฐกิจ ฐานสัมปทา คนเราจะต้องขยัน อดทน อารักขสัมปทา รู้จักรักษาเงิน กัลยาณมิตตตา การคบเพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญ ต้องคบคนดี หากคบคนไม่ดีก็จะพาไปสู่หายนะ สมชีวิตา เป็นคนที่เลี้ยงชีพพอควร เหมาะสม

ทั้งนี้จากแนวหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางด้านเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจน

2. ปัญหาความมั่นคงทางอาหาร คือ ภาวะที่ประชาชนขาดการเข้าถึงแหล่งอาหาร พื้นฐานได้ การเข้าถึงแหล่งอาหารมาจากแหล่งหลัก ๆ 3 แหล่งด้วยกัน คือ การเพาะปลูกด้วยตนเอง การซื้อหา และการได้รับการแจกจ่ายจากรัฐหรือเอกชน ขาดแคลนอาหาร ขาดน้ำ ปัญหาการขาดสารอาหาร คุณภาพของอาหารที่บริโภค สารเคมีตกค้างอยู่ในอาหารทั้งเนื้อสัตว์ ผัก และผลไม้ ศาสนาคริสต์ มีมุมมองว่าความรักเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนแบ่งปันกัน และมอบแต่สิ่งดีให้แก่ผู้อื่นเสมอ

ศาสนาอิสลาม มีมุมมองว่า ศาสดามีมุฮัมมัดทรงสอนให้ทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ทรงกล่าวว่าผืนดินที่ปล่อยว่างเปล่านั้นถูกสาปแช่งเจ้าของควรดูแลให้ผืนดินนั้นมีชีวิต ควรปลูกพืชผล เป็นเหตุให้เกิดอาหารมุสลิมห้ามการกักตุนสินค้า ไม่เกินราคา สอนให้คนขยัน เพิ่มผลผลิต และไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเผื่อแผ่ แบ่งปันแก่ผู้อื่น และทรงเน้นย้ำห้ามการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่กินทิ้งกินขว้าง อาหารในศาสนาอิสลามนั้น ต้องเป็นไปตามบัญญัติของอิสลามทั้งหมด เป็นอาหารที่อนุมัติ (หะลาล) อาหารในศาสนาอิสลามนั้น ต้องเป็นไปตามบัญญัติของอิสลามทั้งหมดบทบัญญัติของศาสนานั้น ไม่อนุญาตให้รับประทานอาหารที่เป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์และสุขภาพ หรือสิ่งที่ทำให้สติ ปัญญาและสมองของมนุษย์มีขีดความสามารถลดน้อยลง

ศาสนาพุทธ มีมุมมองว่า พระพุทธเจ้าสอนให้พึ่งตนเอง พอมีพอกิน พอเพียง ไม่ต้องแสวงหาดีเกินพอหรือจนเกินเหตุ อาศัยอาหารตามระบบนิเวศ พยายามสร้างอาหารด้วยตนเองตามวิถีเกษตรกรรมไม่ต้องรอให้ผู้อื่นมาช่วย เราต้องช่วยเหลือตนเองให้ได้ เข้ากับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ สร้างบ้านให้เป็นแหล่งอาหาร ถ้าเหลือจึงนำออกไปขาย

ทั้งนี้ จากแนวหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาทางด้านอาหาร และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางด้านอาหารได้อย่างชัดเจน

3. ปัญหาความมั่นคงด้านสุขภาพ มิติด้านสุขภาพ รวมถึงสุขภาพกายและสุขภาพจิต ประชากรของประเทศไทยมีอัตราการเจ็บป่วยและการตายจากโรคติดเชื้อ และโรคระบาด นำห่วงใยในปัจจุบันเพิ่มขึ้น เช่น โรคเอดส์ การดื่มเหล้าจะส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจจะส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจโดยตรงอาการที่ความจำขาดช่วงเป็น โรคตับแข็งทำลายประสาทส่วนกลาง คนบ้าคลั่ง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในครอบครัว ศูนย์ยังจับจิตใจอาจจะเสีย เกิดความก้าวร้าว

ศาสนาคริสต์ มีมุมมองว่า ศาสนาคริสต์มีข้อบังคับเป็นบัญญัติ 10 ประการ มีข้อบังคับข้อห้ามผิดประเวณี เน้นการสร้างความสุขให้กับจิตใจศาสนาคือความรัก ความรัก คือ ความรักพระเจ้า ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง เราก็จะมีความสุขใจ สุขภาพจิตดี ร่างกายย่อมแข็งแรงห่างไกลโรค ปวดหัวเรื้อรัง โรคกระเพาะ นอนไม่หลับ หากร้ายแรงอาจเป็นโรคปวยทางจิต จึงทำให้คนทำดีหลายคนรู้สึกท้อแท้ แต่ในทัศนะคติของพระเจ้าถ้าเราทำดีในตอนนี้ ปฏิบัติความดีเราจะมีความสุขทางใจ อิ่มเอมใจ ชีวิตก็จะมีสันติสุข ความทุกข์ที่เกิดขึ้นก็เหมือนการฝึกวินัยแห่งจิตวิญญาณ ถ้าเราเก็บความโกรธไว้ข้ามคืนข้ามวันก็จะเป็นบาป

ศาสนาอิสลาม มีมุมมองว่า ในคัมภีร์อัลกุรอานระบุห้ามไว้กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคเอดส์ว่า เช้าจงอย่าเข้าไปใกล้บ่อเกิดแห่งการล่วงประเวณี ห้ามดื่มสุรา เสพของมีนเมา การดื่มเหล้าในสังคมมุสลิมจะไม่ยอมรับ ในชุมชนชาวมุสลิมจะไม่ดื่มเหล้า ไม่ว่างานประเพณีใด ๆ จะไม่มีเหล้า และงดเว้นจากอบายมุขทั้งปวง สิ่งเสพติดและสิ่งมีนเามีผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ต้องห้ามของศาสนาอิสลาม รวมถึงยาเสพติด

ศาสนาพุทธ มีมุมมองว่า ควรมีการการฝึกกายและจิตมากให้มาก เน้นเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลว่าด้วยข้อปฏิบัติข้อห้าม พุทธบริษัท อุบาสก อุบาสิกา ทั้งนักรบวช ภิกษุ สามเณร ศีลมีประโยชน์เป็นสิ่งควบคุมกาย อีกระดับหนึ่งคือสมาธิ สมาธิเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะวัน ๆ หนึ่งเราคิดหลายร้อยพันเรื่อง ถ้าเราไม่มีสมาธิจิตเราก็จะไม่นั่งคิดแก้ปัญหาไม่ตกเพราะจิตเราเร็วมาก การมีสมาธิไม่จำเป็นต้องนั่งสมาธิกำหนดลมหายใจเข้าออก แต่มีวิธีหลาย ๆ วิธี เช่น เมื่อเรตื่นนอนขึ้นมาเราจะคิดจะทำอะไรก็ต้องมีสติ เมื่อมีสติก็จะมีสมาธิ จิตใจก็จะนิ่งทำอะไรก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ระดับสุดท้ายคือปัญญา ปัญญาเป็นการฝึกความคิดตามหลัก พุทธศาสนา คือการฝึกคิดให้มีความสุขกับตนเอง สามารถจะพัฒนาความคิดความอ่านไม่ให้มีความโกรธ ความอิจฉาริษยา ความหลงเข้ามาครอบงำ ฉะนั้น มนุษย์ต้องมีศีล มีสมาธิ และมีปัญญา พระพุทธศาสนาสอนให้งดเว้นสุรา ยาเสพติด และการประพฤติดีกในกาม หลักมรนาวัชธรรม 4 ช่วยสร้างเสริมสุขภาพจิต ศาสนาพุทธสามารถโน้มน้าวจิตใจของบุคคลได้ด้วยการใช้หลักมรนาวัชธรรม 4 ประการ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

ทั้งนี้ จากแนวหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางด้านสุขภาพได้อย่างชัดเจน

4. ปัญหาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม สถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกส่งผลกระทบต่อทุกประเทศ การทำอุตสาหกรรมหนัก ทำลายชั้นบรรยากาศของโลก ปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก ปรากฏการณ์เอลนีโญ และลานีญา ปัญหาภัยธรรมชาติเหล่านี้ทวีความรุนแรง และเกิดบ่อยขึ้นกว่าในอดีตมาก อากาศที่หายใจไม่บริสุทธิ์ มีก๊าซที่เป็นอันตรายต่อระบบหายใจของมนุษย์ มนุษย์ตัดไม้ทำลายป่า มนุษย์ผลิตขยะสารสังเคราะห์บางอย่างที่ไม่สลายตัว และสลายด้วยยากมากขึ้น มลพิษอยู่ในอากาศ ในน้ำ และในดิน

ศาสนาคริสต์ มีมุมมองว่า ในพระคัมภีร์มีความเชื่อในพระเจ้าทรงสร้างทั้งโลกคริสต์ศาสนิกชนที่รักในพระเจ้าต้องดูแลรักษาโลก

ศาสนาอิสลาม มีมุมมองว่า ศาสนาอิสลามห้ามทำการตัดไม้ทำลายป่า ทำลายทางน้ำ แหล่งน้ำ ดินน้ำ ศาสดามุฮัมมัดกล่าวไว้ว่า อย่าถ่ายปัสสาวะลงในบ่อปิ้ง แม้จะเป็นสิ่งเล็กน้อย แต่หากเป็นการสร้างมลภาวะทำลายสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นความผิดตามหลักศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามถือกำเนิดในพื้นที่ที่แห้งแล้ง การรักษาทรัพยากรป่าไม้ และสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญ ศาสดามุฮัมมัดสนับสนุนให้มีการปลูกต้นไม้ นอกจากจะเพื่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังเป็นการสร้างแหล่งอาหารเลี้ยงชีพหล่อเลี้ยงมนุษย์และสัตว์ด้วย ศาสดาได้สอนให้ชาวมุสลิมรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง โดยที่เพื่อนบ้านนั้นไม่ได้หมายถึงเพื่อนมนุษย์เพียงอย่างเดียว แต่ได้หมายรวมถึงสัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่อยู่ข้างกายเรา

ศาสนาพุทธ มีมุมมองว่าเกิดจากความเห็นแก่ตัว ไม่ว่าจะเป็นความเห็นแก่ตัวของประชาชนทั่วไปหรือความเห็นแก่ตัวของทุกคน มองเห็นเฉพาะประโยชน์ในปัจจุบันเท่านั้น คือ ทุจริตมีกะประโยชน์ ไม่คำนึงถึงประโยชน์ข้างหน้า คือ สัมปรายิกะประโยชน์ หรือประโยชน์สูงสุดจาก การใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ คือ ปรมัตถะประโยชน์ ศาสนาพุทธสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมจึงควรรักษาให้คงอยู่ดังนั้นจึงควรรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่และเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของผู้นับถือศาสนาตลอดไป พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไม่ให้ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรงตรัสไว้ในสมัยพุทธกาลว่าใครจะสร้างวัด สร้างโบสถ์ อย่าได้ใช้เนื้อที่มากเพราะจะทำลายธรรมชาติ เบียดเบียนสัตว์อื่น อยู่ได้ร่มไม้ใดจงอย่าเด็ดทำลายร่มใบจากต้นไม้เหล่านั้น แม้แต่ถอนหญ้าก็ยังไม่รู้สึกลึก ในความเป็นจริงเราเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติดังนั้นก็อย่าทำลายธรรมชาติ พระสงฆ์มีข้อห้ามพรากของเจียว ห้ามตัดกิ่งไม้ ชีวิตที่ดี คือ ชีวิตที่พอเพียง อยู่แบบเรียบง่าย ไม่ต้องสิ้นเปลือง คนปฏิบัติตามหลักศาสนาย่อมรู้จัก ผิดชอบชั่วดี ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ทิ้งของเสียลงแม่น้ำ ไม่ขับรถที่มีควันดำเนื่องจากเกรงอากาศเสีย ตามหลักศาสนาจะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ด้วยความเห็นแก่ตัว

ทั้งนี้ จากแนวหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน

5. ปัญหาความมั่นคงของบุคคล ปัญหาความไม่ปลอดภัยจากการถูกทำร้ายและทารุณกรรมทางร่างกายที่มาจากการกระทำของรัฐจากประเทศอื่น จากกลุ่มคนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา หรือผู้มีอิทธิพล จากบุคคลใกล้ชิด เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การทำร้ายเด็ก และการทำร้ายตนเอง อัตราผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และทุพพลภาพจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุที่มีต้นตอสูงมาก การก่ออาชญากรรม ประทุษร้ายโดยค่อทรัพย์และร่างกาย การข่มขืน มีการทอดทิ้งเด็ก ไว้ตามสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ หลายครอบครัวแตกแยกบางรายถูกทารุณกรรม ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากญาติ และผู้ใกล้ชิด การไม่เอาใจใส่ต่อผู้สูงอายุ ผู้พิการ

ศาสนาคริสต์ มีมุมมองว่า ความรักตามหลักศาสนาช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคง ชีวิตของคนในครอบครัวจะพบสิ่งที่ดี เราต้องเริ่มต้นจากการมีความรักให้แก่ครอบครัว ครอบครัวก็จะอบอุ่นต่อไปก็มอบความรักให้แก่คนอื่น ๆ ในสังคม สังคมรอบข้างเราก็จะเป็นสังคมที่ดีมีการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ช่วยกันปกป้องจากสิ่งที่จะมาทำร้ายทำอันตรายเรา ให้เราอยู่ได้อย่างเป็นสุข ศาสนาจะสอนให้เป็นคนดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

ศาสนาอิสลาม มีมุมมองว่า ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่คำนึงถึงความมั่นคงของบุคคลมาก เนื่องจากพระเจ้าได้วางระบบควบคุมการดำเนินชีวิตของชาวมุสลิม ตั้งแต่การปฏิญาณตนเมื่อเริ่มต้นนอน ตอนบ่าย ตอนเย็น หัวค่ำ ก่อนนอน ทำให้รู้สึกว่ามีพระเจ้าอยู่ตลอดเวลา การมีคุณธรรม การทำความดี สิ่งใดก็ตามที่ท่านทำความดีนั้นให้ทำเสมอหนึ่งอยู่ต่อหน้าพระพักตร์ของพระเจ้าเป็นเจ้า ในสังคมอิสลามคนที่ไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามจะถูกลงโทษ หากเป็นรัฐอิสลามก็จะเข้มงวดและลงโทษอย่างจริงจัง หากฝ่าฝืนให้ตัดมือ หากทำสิ่งร้ายแรงก็ต้องประหารชีวิตแล้วยังได้รับโทษหลังความตายคือการตกนรก ดังนั้นสังคมในรัฐอิสลามผู้คนก็จะใส่เครื่องประดับมีค่ามากมายเดินตามท้องถนน แต่ไม่มีการจี ปล้น ชิงทรัพย์ และพระเจ้าทรงกล่าวว่า ทุกคนเป็นลูกหลานอาดัม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระเจ้ารักและให้เกียรติทุกคน และทุกคนเกิดมาจากที่เดียวกัน

ศาสนาพุทธ มีมุมมองว่า เมื่อปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญาแล้ว มนุษย์ก็จะปลอดภัยจากการถูกทำร้าย และทารุณกรรมทางร่างกายที่มาจากการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว การทำร้ายเด็ก และการทำร้ายตนเอง

ทั้งนี้ จากแนวหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาด้านบุคคล และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ของบุคคลได้อย่างชัดเจน

6. ปัญหาความมั่นคงของชุมชน การไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในชุมชน การขาดความสามารถในการดำรงรักษาอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองระหว่างกลุ่ม ในชุมชนมีความขัดแย้งกันมาก การไม่พัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน สมาชิกในชุมชนไม่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชนหรือท้องถิ่น ขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา

ศาสนาคริสต์ มีมุมมองว่า ความรัก รักเพื่อนบ้านแล้วชุมชนที่เราอยู่อาศัยก็จะอบอุ่นด้วยความรักจะมีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันในชุมชน ไม่มีความขัดแย้งกัน ทำให้ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็งมากขึ้น สามารถรวมกลุ่มดำรงรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ ในการจะสร้างความมั่นคงแก่ชุมชนนั้น ต้องเริ่มที่สถาบันแรกคือสถาบันครอบครัว เด็กได้เรียนรู้ถึงพระวอนะของพระเจ้านำไปใช้ในการดำเนินชีวิต การปฏิบัติต่อพ่อ แม่ และผู้อื่น

ศาสนาอิสลาม มีมุมมองว่า ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญในด้านความมั่นคงของชุมชนมาก โดยในชุมชนต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักในท้องถิ่น รวมทั้งอยู่ร่วมกันอย่างปรองดอง สามัญชนต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาและบูรณาการ มุสลิมแปลว่าผู้รักสันติหรือผู้อ่อนน้อม คนดีของศาสนาอิสลามจะต้องปฏิบัติดีต่อครอบครัว สังคม และมนุษยชาติ การถือศีลอดจะทำให้เป็นผู้ที่ขยันหมั่นเพียร หมายถึง การกระทำความดีและละเว้นความชั่ว การถือศีลอดที่แท้จริงจะสามารถป้องกันและปรับปรุงตัวของผู้ที่ถือศีลอด

ศาสนาพุทธ มีความเห็นว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นสิ่งสำคัญ ศีลห้าสร้างความมั่นคงของชุมชน ศีลห้าเป็นพื้นฐานของคนในสังคม ถ้าคนในสังคมปฏิบัติศีลห้า ได้อย่างสมบูรณ์คนในสังคมและชุมชนก็จะมีความมั่นคง สังคหวัตถุ 4 แนวทางสร้างความสุขแก่สังคม สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา อิทธิบาท 4 สร้างความสุขแก่คนในสังคม อิทธิบาท 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความมั่นคงของชุมชนได้

ทั้งนี้ จากแนวหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาด้านชุมชน และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางด้านชุมชนได้อย่างชัดเจน

7. ปัญหาความมั่นคงทางการเมือง การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน การที่ประชาชนไม่มีเสรีภาพในการเลือกรับข่าวสารถูกควบคุมและจัดการโดยความต้องการของผู้ควบคุมอำนาจรัฐ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลต้องให้น้ำหนักกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ น้อยกว่าการพัฒนาศักยภาพด้านการทหารมาก ภาคประชาชนยังขาดวัฒนธรรมทางการเมือง ทำให้มีการซื้อเสียงและทุจริตในการเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ มีการปฏิวัติรัฐประหาร โดยระบอบเผด็จการทหารเข้ามาแทรกแซง ขาดความสำนึกในเรื่องขอบเขตของเสรีภาพ ขาดความสำนึกต่อประเทศชาติบ้านเมือง

ศาสนาคริสต์ มีมุมมองว่า จริยธรรมมีผลต่อคนในสังคมไม่ให้คนในสังคมมีการชิงดีชิงเด่น ศีลธรรมมีรูปแบบในการดำเนินคอร์รัปชันอย่างชัดเจน ผู้นำถือศาสนาคริสต์จะไม่แย่งชิงอำนาจหรือผลประโยชน์เฉพาะของตัวเอง หรือกลุ่มผู้ใด คริสตศาสนิกชนจะต้องยอมรับอำนาจนิติธรรม ด้วยหลักการปกครองที่ถูกต้องและมีความเป็นธรรม เพื่อความสงบสุขของสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

ศาสนาอิสลาม มีมุมมองว่า ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ไม่ได้แยกศาสนาออกจากการเมืองการปกครอง อิสลาม คือ หลักการดำเนินชีวิต ดังนั้นศาสนาจึงอยู่ในทุกอย่าง ศาสนาอิสลามสอนว่ามนุษย์นั้นเท่าเทียมกัน มีบรรพบุรุษเดียวกัน เรา คือ ลูกหลานของอาดัมทั้งหมด มีสิทธิเสรีภาพในการพูด ถ้าเป็นความจริงก็สามารถพูดได้ เป็นการแสดงถึงสิทธิ และเสรีภาพตามแนวทางของประชาธิปไตย พระเจ้าทรงสอนว่าศาสนาอิสลามไม่ว่าจะเชื่อชาติไหนถ้ามาอยู่ในประเทศใด ท่านต้องรักประเทศนั้น และเน้นความพึงพอใจของประชาชน เป็นการห้ามเผด็จการ เมื่อสังคมเข้มแข็งก็จะมี การสร้างอัตลักษณ์ และระบบการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนตามลำดับ

ศาสนาพุทธ มีมุมมองว่า ประชาธิปไตยจะต้องมีศีลธรรม มีหิริโอตตัปปะ คือ ความละอายต่อบาป ปัญญาทำให้เกิดสันติสุข และความมั่นคงทางการเมือง ให้อำนาจมาจากมติมหาชน และความหลงไม่รู้อาณาจักรที่เรียกว่าโมหะ ศาสนาไม่ได้สอนคนให้ทำสงครามแต่สอนให้ไม่เบียดเบียนกัน พระพุทธเจ้าให้มีเมตตา ความรัก ความปรารถนาดีต่อกัน ดังคำที่ว่า โลโกปัตถัมภิกา เมตตา เมตตาคุณธรรมคำจูนโลก

ทั้งนี้ จากแนวหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ พบว่า สามารถแก้ไขปัญหาทางด้านการเมือง และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางด้านการเมืองได้อย่างชัดเจน

จากการอภิปรายผลการวิจัยพบว่าหากคนไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา ก็จะส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่อความมั่นคงของมนุษย์ แต่เมื่อคนหันมาปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาก็จะช่วยทำให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ครบทั้ง 7 ประการ ได้แก่ 1. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 2. ความมั่นคงทางอาหาร 3. ความมั่นคงด้านสุขภาพ 4. ความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม 5. ความมั่นคงของบุคคล 6. ความมั่นคงของชุมชน และ 7. ความมั่นคงทางการเมืองได้

## ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาเผยแพร่เพิ่มขึ้นในระบบการศึกษา เนื่องจากจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ จะพบว่าปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลถึงการนำหลักศาสนามาใช้ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตเพิ่มมากขึ้นนั้น มีรากฐานมากจากการศึกษา ในด้านหลักสูตรความ

มุ่งหมาย การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล เนื้อหาวิชาให้เน้นเรื่องหลักธรรมะ ศีลธรรม จรรยาบรรณ ศาสนพิธี พระรัตนตรัย และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนเดิมมุ่งเน้นท่องจำ ควรเปลี่ยนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามหลักธรรม ส่วนสื่อการเรียนการสอนควรเปลี่ยนจากการใช้หนังสือเล่มเดียวมาเป็นหนังสือหลายประเภท ควรมีการใช้สื่อทัศนูปกรณ์หลากหลายรูปแบบมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงควรวางนโยบายที่ส่งเสริมค่านิยมทางศาสนาสำหรับเยาวชน โดยให้บุดหนุนทางงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมทางศาสนา และพิจารณาหลักสูตรที่ใช้สอนเยาวชนในปัจจุบันให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยมีให้ค่านิยมทางศาสนากับค่านิยมทางโลกที่เยาวชนกำลังประสบอยู่ขัดแย้งกัน โดยพยายามนำหลักคำสอนทางศาสนาที่ดี มีคุณค่ามาประยุกต์ปรับให้ครอบคลุมเนื้อหาและหลักสูตร ดังนี้

#### 1. ควรนำหลักศาสนาไปใช้ในสถาบันครอบครัว อันมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่มีอิทธิพล

ในการปลูกฝังค่านิยมทางศาสนาให้แก่เยาวชน สำหรับในปัจจุบันพบว่าผู้ปกครองไม่มีเวลาปลูกฝังจิตสำนึกถึงผลกระทบไปให้ครูและโรงเรียน รวมทั้งอาจปล่อยทิ้งหรือละเลย ดังนั้น รัฐบาลจึงควรมีการวางแผนนโยบายที่ส่งเสริมให้บิดามารดาได้มีโอกาสอบรมสั่งสอน และปลูกฝังค่านิยมทางศาสนาที่ถูกต้องแก่บุตร เพื่อให้บุตรได้รับทราบถึงหลักธรรมของศาสนาที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตลอดจนการปฏิบัติตัวต่อบิดามารดา และต่อผู้อื่น ดังนั้นจึงต้องใช้ความร่วมมือกันระหว่างสถาบันครอบครัวและสังคมที่จะช่วยกันสนับสนุนให้เยาวชนฝึกและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นประจำทุกวัน ซึ่งจะเปรียบเสมือนเป็นต้นไม้ที่สามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงตั้งแต่รากฐานจนถึงกิ่งใบด้านบน ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาเยาวชนตั้งแต่เล็กจนเติบโต ไม่ใช่ว่าไปเน้นพัฒนาจิตใจในวันที่ยากเกินกว่าจะปรับจิตใจได้โดยง่ายอีกต่อไป ถ้าทุกคนเข้าใจและยอมรับในธรรมะก็จะช่วยให้รู้สึกมั่นคงและปลอดภัย ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีปัญหาเราอาจจะฟังผู้อื่น ไม่ได้แต่เราอาจจะฟังธรรมะได้ ทำให้เรารู้สึกว่ายังมีความหวังที่จะก้าวเดินต่อไป และทำให้เราพบกับทางออก และรู้วิธีที่จะแก้ไขปัญหาที่เจออยู่อย่างมีสติ และมองเห็นความจริงของปัญหาว่าสามารถแก้ไขได้โดยใช้หลักธรรมะมาเป็นที่พึ่ง

2. ควรมีการนำผลจากงานวิจัยในครั้งนี้ทำเป็นสื่อที่ง่ายต่อการเข้าใจของคนโดยทั่วไป รวมถึงเยาวชน จัดพิมพ์เผยแพร่ อาจเป็นหนังสือสาระ หรือสมุดภาพสำหรับเด็กเพื่อให้คนหันมาปฏิบัติตามหลักคำสอนมากขึ้น และเห็นความสำคัญของศาสนาที่มีผลต่อความมั่นคงของมนุษย์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ดัชนีวัดค่าคุณธรรมของบุคคล
2. ค่าคุณธรรมกับอาชีพของบุคคล

### 3. คุณธรรมกับพัฒนาบุคคล

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคลทั่วไป ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของประเทศ และเป็นข้อเสนอแนะต่อสังคม ดังนี้

1. การนำแนวพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัว ฯ เรื่องความพอเพียงมาเผยแพร่ และกระตุ้นแก่สังคมอย่างต่อเนื่อง ให้คนมีความเพียงพอและพอเพียง หากคนรู้จักพอก็มีความสุข เป็นหลักธรรมที่สำคัญอันจะนำไปสู่การพัฒนาจริยธรรมในด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. ผู้ที่มีทุนทรัพย์ และผู้ที่มีบทบาทมีอิทธิพลต่อคนในสังคม ควรหันมาช่วยเหลือสนับสนุนหลักธรรมในศาสนากันมาก ๆ สังคมก็จะดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เอกชนที่สนับสนุนโครงการที่เป็นประโยชน์ เช่น คาวีเศษ รักบ้านเกิด ซึ่งเป็นจริยธรรมสากล หรือคนในที่ที่มีอิทธิพลต่อสังคม เช่น คุณโสภณ สุภาพงษ์ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ออกมาให้แนวคิดสนับสนุนด้านจริยธรรมและศาสนาอยู่เนือง ๆ นี่เป็นตัวอย่างหากมีกรณีอย่างนี้มาก ๆ ความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมจะมีมากขึ้นอย่างแน่นอน

3. การที่จะทำให้นักสนใจศาสนามากขึ้นจะต้องมีสิ่งเร้า ต้องมีการยกย่องคนดี นักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดีไม่ต้องเก่งก็ได้ ส่งเสริมให้คนดี นักเรียนที่ดีได้เป็นบุคคลที่เป็นตัวอย่าง ยกย่องคนดีในสังคมและผู้นำของประเทศควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน

4. ปรับบทบาทของสื่อในการนำเสนอเนื้อหาที่มีอิทธิพลต่อการนับถือและปฏิบัติตามหลักศาสนา ลดและควบคุมการนำเสนอเรื่องของคนที่ยากดั่งแต่ประประพฤติไม่ดีจนเป็นข่าวครึกโครมออกสื่อทุกสื่อ ควรหันมานำเสนอข่าวที่สร้างสรรค์ เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนให้มาปฏิบัติดีปฏิบัติชอบให้มากขึ้น พร้อมปรับรูปแบบให้น่าสนใจ เช่น ปัจจุบันมีการทำหนังสือพระพุทธศาสนาให้เป็นรูปแบบการ์ตูนน่าอ่าน น่าสนใจ รวมไปถึงรายการโทรทัศน์เชิงสารคดีที่มีรูปแบบส่งเสริมจริยธรรมสากล เช่น รายการคนค้นคนที่เป็นที่ชื่นชอบของคนจำนวนมาก เป็นต้น

5. ในชุมชนถ้ามีวัด หรือมีโบสถ์ ก็ควรจัดกิจกรรมกิจกรรมสอนเด็ก ตอนนี้วัดหลายวัดก็เริ่มมีกิจกรรมสอนเด็กวันอาทิตย์ เริ่มให้ความสำคัญกับเด็กมากขึ้น เช่น อาจจะจัดกิจกรรมธรรมะประจำบ้านเพื่อให้เด็กตั้งใจว่าจะทำตาม และนำเอาศาสนาเข้าสู่องค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรแม่บ้าน หรือเครือข่ายต่าง ๆ เราอาจจะนำเรื่องธรรมะเข้าไปสู่ในเครือข่ายหรือองค์กรเหล่านี้ได้